



*“Ik wil deze nacht in de straten verdwalen”
Wannes Van de Velde*

Wandeling 1 Van de Oude Torenstad naar “Cleyn Antwerpen”

We vertrekken in de Zirkstraat (zie plan).

Zirkstraat

Al in 1286 werd er melding gemaakt van deze straat en we lezen, in heel oude boeken, dat de naam Zirk komt van Zout. De hoogte van de straat is er meer dan 8 m waardoor de kelderruimten zeer droog waren voor de opslag van zout.

We staan voor een Spaanse winkel met de naam “El Valenciano”.

In dit huis, voor het deze bestemming kreeg, is Wannes Van de Velde geboren en getogen. Toen had het de naam “De Gulden Hant”.

Neen, “mijn mansarde” slaat niet op die kamers.

*“Ik heb de wereld laten staan en ‘k woon wat dicht bij de maan”
“Mijn mansarde”*

Het was in deze buurt dat de kleine Wim met open ogen en oren genoot van de vele verschillende gezichten, talen, gezangen en gewoonten. Vooral de Spaanse en Portugese klanken trokken hem aan.

We lopen even de straat door en slaan een smal kronkelstraatje in.

Stoelstraat

Daar bevindt zich een huis met houten puntgevel. In 1974 werd het gerestaureerd. Dit is het enige authentieke voorbeeld van de houtarchitectuur rond 1500 die voor de rest volledig verloren ging. Enkele originele gevels zijn nog te bezichtigen in Bokrijk. Iets wat Wannes na aan het hart lag.

*“ Ook een stadswijk is verzezen meest uit Antwerpen vandaan.
Da’s ne slag in ons gezichten en normaal trekt g’u dat aan”
“Bokrijk”*

We keren op onze stappen terug, weer naar de Zirkstraat, en lopen naar de

Lange Koepoortstraat

In vroegere tijden werden de koeien via deze weg naar de oudste veemarkt in de binnenstad gebracht.

Sinds 1294 vinden we die naam al in geschriften, ook onder “Koperstraat” wordt hij vermeld. Vlak bij de Zirkstraat hebben we de “Zilvermidgang” Achter deze gang was destijds het gebouw “den Zilverpand” gelegen waar het ambacht of de natie van de goud- en zilversmeden samenkwam.

We lopen door en slaan rechts af.

Kleine en Grote Goddaert

De betekenis van smalle strook, gordel, singel en band lijkt ons hier de juiste te zijn, voor Antwerpen dan toch. Deze straatjes vormden aanvankelijk, ten opzichte van de stadsgracht, een aarden omwalling in de vorm van een gordel.

Wijngaardbrug oversteken

Hendrik Conscienceplein

Een van de mooiste pleinen van onze stad.

Vroeger heette dit hier Jezuietenplein, nadien Conscienceplein...

Rond 1620 werd de Carolus Borromeuskerk voltooid. Met de aanpalende gebouwen van het professiehuis en studieplaatsen vormde ze een aan drie kanten omsloten ruimte.

In de jaren 1879-1880 werden die gebouwen door de stad aangekocht en verbouwd.

De naam Hendrik Conscienceplein ligt voor de hand. De oude heer zit, sinds 1883, een beetje afwezig naar de duiven te kijken voor de gevel van de Stadsbibliotheek. Men zegt over hem dat hij zijn volk leerde lezen. Hij schreef zeker de eerste boeken in het Nederlands waarvan "De Leeuw van Vlaanderen" door velen, waaronder vast Wannes, nagespeeld werd.

(Ook in Klein Antwerpen hebben we iets van deze schrijver... een straatnaam).

De gevel van de majestueuze Caroluskerk is van uitzonderlijke betekenis voor de barokarchitectuur in onze gewesten. Ze is waarschijnlijk, samen met een deel van het interieur, door Rubens ontworpen.

We keren op onze stappen terug en gaan via de **Wijngaardbrug** verder.

Minderbroedersruï

Onder het midden van deze straat bevindt zich een gedeelte van de stadsgracht die vermoedelijk in de 12^e eeuw om de zogenaamde voorbrug werd gegraven. Voor de overwelving van 1660 was er aan weerszijden van deze rui een weg of berm.

Hier rijdt nu tram 7 richting Leien.

We slaan rechts af.

Keizerstraat

Hier hebben we het Rockoxhuis, gebouwd voor een vriend van Rubens en burgemeester van Antwerpen. De barokke portiek is bekroond met een nis, waarin een beeld van O.L.Vrouw van Smarten.

Wel verder dan de wandeling uitgetekend is maar de moeite van het vernoemen waard:

Het hoofgebouw van de Antwerpse universiteit. Dit was vroeger een patricierswoning in Brabantse gotiek (1515-1520). Het "Hofke van Lierde" werd daarna eigendom van de Stad en in 1613 kochten de paters Jezuieten het gebouw om er een college, later een universiteit, te vestigen. Het geeft toegang tot mooie binnenpleinen met laatgotische galerijen. Gekeken?

Dan teruglopen op uw stappen...

Via de **Ambtmanstraat** slaan we de Musaertstraat in.

Mutsaertstraat

Deze straat (genoemd naar een takkenbos?) lijkt circa 1478 te zijn getrokken van af het klooster van de Minderbroeders (waar nu de Academie voor Schone Kunsten is) tot aan de Noordstraat. Ze ging niet verder omdat een eigendom, het erf van de familie Mutsaert, in de weg stond.

Wannes leerde aan deze academie tekenen en schilderen maar hier ontmoette hij ook zijn gitaarleraar. Aan deze academie studeerden eerder de vermaarde kunstenaars Vincent Van Gogh en Van Mieghem maar beiden zijn buitengevlogen omdat ze niet voldeden aan de gestelde normen...

“Met acryl of zuiver olie, met pastel of aquarel, in de jacht van alle dagen zijn er kleuren in het spel”

“De kleuren van de steden”

We lopen tussen de oude en de nieuwe Academie en via de **Raapstraat**, naar de Waag.

Stadswaag

Tussen 1548 en 1873 stond hier, centraal op dit idyllisch pleintje, een hoog gebouw met de toenmalige officiële Stadsweegschaal. Tot het afbrandde en gesloopt werd deed dit achtereenvolgens dienst als stadsmagazijn, feestzaal, school in ‘heelkunde’ rechtbank en weer opslagplaats. Verder was ook nog een klooster van de Minderbroeders....

Nu nog zou het plein ons bekoren. De trapgevels en het Spaanse deurke... veel is hersteld of (niet onherstelbaar) verminkt. Als uitgaanscentrum heeft de Stadswaag een gezellige reputatie.

Niet in het minst door het inrichten van de 16^e -eeuwse kelders, eens vol koopwaar en nu onderdak voor dansende en musicerende jonge en minder jonge mensen.

Herberg “t Waagstuk” bracht 16^e -eeuwse muurschilderingen aan het licht en het binnenpleintje lokt heel wat zomerse vogels.

Als we daar zo staan... Wannes en zijn vrienden stonden en zaten hier veel... te genieten en dit met hun toehoorders te delen.

“Van de allerbeste wijn zou ik geren willen drinken.

Maar ik zou er niks aan vinden op mijn eentje zonder vrienden”

“Stadscoupletten”

We lopen nu verder... via de **Lange Brilstraat** naar de Venusstraat

Venusstraat

De toeristen (en vele Antwerpenaren) hebben de neiging om in deze naam iets frivools te zoeken maar deze straat is genoemd naar de familie De Venys die van een smal wegeltje een deftige straat met aristocratische bewoners maakte.

Kijken we even naar nr 52. Een vrij originele Louis XV-gevel met een hoogst eigenaardige raamindeling...

We lopen de **Keizerstraat** weer door en slaan de Prinsesstraat in.

Prinsesstraat

Met zijn mooie gevels en een glimp van de Sint Jacobs-toren.

Hier in de Paddengracht, de oude naam, had Hendrik Conscience zijn stamkroeg.

Sint Jacobstraat oversteken; **Prinsesstraat** doorlopen; **Lange Nieuwstraat** oversteken

Lange Klarenstraat

De oorspronkelijke naam was Oudevest en die houdt verband met de stadsomheining van de 14^e eeuw. De huidige naam lijkt te dateren uit het begin van de 16^e eeuw. Een groot stuk van deze straat behoorde tot het klooster van de Arme Klaren, een Franciscanerorde.

Meir

Wat wij nu als een van de belangrijkste straten aanzien, kwam pas tijdens de derde stadsvergroting (1291-1314) tot stand. Eerder was het een moeras dat ontstaan is door de afwatering van de hogere gronden, Kammenstraat, Hoogstraat e.a. (meir betekent ook meer). Pas sinds 1324 is de Meir geplaveid en stilaan kwamen er woningen, vooral van vermogende kooplieden.

Veel is er van die paleizen niet overgebleven en zeker niet uit de 16^e eeuw maar kijk toch eens rond naar de mooie gevels (ontsierd door de winkelketens) en daken...

De Meir is tenslotte niet zomaar een straat, het is Antwerpens dure etalage waar stoeten en ommegangen zich in haar volle breedte konden en kunnen ontplooiën.

Op de hoek Lange Klarenstraat/Meir zien we het mooie Madonnabeeld van P. Verbrugghen de Oude (1686). Het overleefde miraculeus een ontploffing waarbij verschillende huizen verdwenen.

Kijk ook even naar rechts, richting Boerentoren. De kubusvormige toren van het KBC-bankgebouw was in 1928 de eerste wolkenkrabber van Europa en is, net zoals de kathedraaltoren, een symbool van Antwerpen.

We lopen nu langs het Koninklijk Paleis (getekend door de architect Van Bauerscheit de jonge). De meubels, nog uit de tijd van Napoleon, hebben een plaats gevonden in het museum op de eerste verdieping. Op het gelijkvloers kan men links genieten van lekkere hapjes en drank. Rechts, in de prachtig gerestaureerde salons met indrukwekkende wandschilderijen is er een chocolade-atelier met winkel en in het voormalig koetshuis met intact gebleven paardenstallen heeft een interieurzaak zijn intrek genomen.

Een buiten komen we op een open plaats.

Wapper

In de 60-er jaren van de 20^e eeuw waren er plannen voor een snelweg van Turnhout naar het centrum van onze stad. Hiervoor moest een heel huizenblok afgebroken worden. (hoe bestaat het?) Gelukkig besliste het stadscollege 10 jaar later dat de Wapper geen autoweg maar een autovrij plein zou worden.

Bedenk dat Wannes bij al die afbraken, die moderne en snelle plannen, zijn ideeën en uitspraken had!

*“T is ne miljoenendans, en waar percent het hoogste is, daar leet de grootste kans.”
“Nieuw lied op de Antwerpse urbanisatie”*

Het plein heeft een weldadig aandoende charme. Mooie 19^e eeuwse huizen (kijk ook naar het neorenaissancehuis nr 14 links) zijn door dit “project” eerder geaccentueerd dan “gemassacreerd”. We moeten wel tussen de terrastafeltjes door om ze goed te kunnen bekijken.

We passeren het Rubenshuis met zijn prachtig portiek, een uniek voorbeeld van barokke vormgeving, richting Vogelmarkt. Eigenlijk heet dit **Arsenaalplein**.

Maria Pypelinckstraat

Zij was de moeder van P.P.Rubens en deze straat kreeg die naam naar aanleiding van het openstellen van het nabije Rubenshuis.

Hier hebben we het Grand Café Horta. Een restaurant gedeeltelijk opgetrokken met de schaarse bewaarde delen van het vroegere Volkshuis van de architect Victor Horta in Brussel. De kelderverdieping is in nep-Art-Decostijl opgetrokken, wat door de bezoekers geprezen wordt.

Arsenaalplein/Vogelmarkt

We hebben hier de grote Stadsschouwburg (1958), door velen “den Bunker” geheten en als “Het Paleis” gedoopt. We lopen onder het nieuwe afdak.

Als je op een bepaalde plaats staat kan je een kleurrijke schildering zien...of is het een tekst?

Misschien niet bepaald een monument maar wel gezellig is café “De Markt” dat zijn tuin omsloot met smeedijzeren hekkens die ooit langs de Scheldekaaien prijken. Dus toch een monumentenzorg in de praktijk? Zou Wannes dit wel echt als zodanig aanzien hebben?

Het verhaal van de Vogelmarkt begint ergens in de 16^e eeuw. Toen al werd pluimvee en klein wild op de markt verkocht. De gewoonte dat er daar ook kleding, snoep en ongeveer alle andere dingen te koop zijn dateert pas van de 20^e eeuw. Het is ook pas in 1912 dat de huidige lokatie in gebruik genomen werd. Het plein, nu **Theaterplein** geheten, is ondertussen ook al enkele malen heraangelegd. Pluimvee en kleine dieren worden op zondagochtend verkocht. Het is een levendig plein, dag èn nacht. Enkel op maandag ligt alles stil. Dan moet het plein en de omliggende buurt bekomen van twee dagen marktnijverheid.

We keren op onze stappen terug, langs “De Markt” de **Graanmarkt** in.

De kleine kasseien, hoge lindenbomen en houten banken lijken ons toe te roepen even bij hen te verpozen maar we blijven toch niet staan.

We zien de Bourschouwburg al en vergeten bijna het standbeeld van Victor Driesse....

Komedieplaats

Deze wordt ook wel eens “Quartier Latin” genoemd en was vroeger een frivole buurt met evenveel cafés als letters in het alfabet.

Loop toch even rond de Bourla-schouwburg....De directe omgeving heeft zijn voorname 18-19-eeuwse karakter toch kunnen behouden.

In “De Gounod”, die plaats heeft moeten ruimen voor de shiekere boetieks zat Wannes dikwijls bij Lotje en hij sacreerde de plek als “Café met Rooi Gordijnen”....

*“In het café met de rooi gordijnen blijven seconden langer gaaf
want een horloge is er luier en de minuten kruipen traag”
“café met rooi gordijnen”*

De “Comedie” werd in 1829 naar de plannen van stadsbouwmeester Bourla opgericht en 5 jaar later voltooid. Met geleend geld want toen zat de Stad op droog zaad (ja, dat gebeurde vroeger ook wel eens). Het gebouw kreeg een rotonde bekroond met de 9 muzen, elk door een Antwerps kunstenaar vervaardigd en met de bustes van vele groten (Rubens, Teniers, Jordaens,...). De zaal werd algemeen beschouwd als het neusje van de zalm.

Een tiental jaren geleden wilde men het gebouw nog afbreken...rare gedachten kan men soms hebben ...Gelukkig kunnen wij er nu weer ten volle van genieten.

Kijk ook even omhoog naar de spookgestalten op het dak van de kledingwinkel...

Zij zijn van de kunstenaar Albert Szukalski.

We slaan links af.

Leopoldstraat

Pronkend met haar Kruyttuin loopt deze dure winkelstraat van het Quartier Latin naar het Leopoldplein.

“Den Botanischen Hof” is in zijn huidige vorm van 1826 maar oorspronkelijk veel ouder, van in het begin van het Mariagasthuis. (nu Elisabethziekenhuis....)

Het moderne ziekenhuis ZNA Sint Elisabeth is gespecialiseerd in Geriatrie en Revalidatie en werkt natuurlijk niet meer met de kruiden en planten zoals de nonnetjes vroeger.

Leopoldplaats

We zien een ruitersstandbeeld en denken er een monumentale poort voor in de plaats.

Na de afbraak van die poort, in 1866, onderging de ganse omgeving een grondige verandering. Er ontstond een plein (Sint Jorisplein), een paleis (Nationale Bank) en op de later herdoopte Leopoldplaats kwam het ruitersbeeld van de eerste koning van het jonge België. Dit standbeeld maakte twee lange wandelingen, een in de 19^e eeuw door politieke onenigheid en eentje enkele jaren geleden toen ruiters en paard bij de heraanleg van het plein letterlijk van hun sokkel vielen. Nu galoppeert Leopold I weer vinnig richting Stad..

Mechelsesteenweg

Over deze straat vertellen we straks....

Nu over het gebouw van de Nationale Bank van België, filiaal van de Brusselse kantoren. De stijl van het imposante gebouw wordt omschreven als 'eclectisch'. Het is ontworpen door architect Henry Beyaert en werd op vier jaar tijd afgewerkt (1875- 1879)! Aan de buitenkant is het gebouw gemodelleerd naar het kasteel van een van de Franse koningen aan de Loire. Aan de binnenkant (daar komen wij vast nooit) ziet het er verrassend genoeg uit als een middeleeuws huis uit Oud-Antwerpen. Dat was ook de opzet van de architect. Hij wilde het doen inpassen in het pronkerige sfeertje van de Scheldestad.

Wist u dat er in de Nationale Bank mensen wonen? De beheerder met zijn familie...zij wonen sinds 2001 in het meest beveiligde huis van heel Antwerpen. Zij hebben de jarenlange werken aan de ondertunneling en de ondergrondse parking van wel zeer vlakbij meegemaakt. De Nationale Bank is nu gesloten...wat gaat er mee gebeuren?

Frankrijklei/Britselei oversteken

Toen de stad Antwerpen in de 19^e eeuw uit haar voegen barstte werd de 16^e eeuwse vestingmuur (stadsmuur) gesloopt en de omliggende vesten (grachten) gedempt. De Spaanse wallen maakten zo plaats voor de huidige "Boulevard". Deze leien maken, net als de ommuring vroeger, een halve cirkel rond de oude stad.

Na de eerste Wereldoorlog gaf men die de namen van de landen waarmee België zich geallieerd had: Italië, Frankrijk, Groot-Brittannië en Amerika.

Op het kruispunt Mechelsesteenweg vloeien Frankrijklei en Britselei ongemerkt ineen.

Mechelsesteenweg

Al in 1395 heette deze weg "Mechelsche steenwech". Het was een belangrijke landweg, omringd door windmolens, hovenierderijen en lusthoven.

Hij had nog verschillende namen...tot circa 1886. Toen kreeg hij ongeveer zijn huidige vorm en werd verlengd van de Leopoldstraat tot aan de Antwerps-Berchemse grens richting Mechelen-Brussel en Lier.

Thans vindt men aan de Mechelsesteenweg lintbebouwing met statige herenhuizen in neo-classicistische stijl uit de 19^e eeuw en tamelijk recente flat-en kantoorgebouwen.

Tegenover het grote gebouw waar tot voor kort de Antwerpse Waterwerken hun standplaats had en nu plaats geeft aan verschillende kantoren en studio's is een verzorgd plantsoen met fonteinen.

Midden in het waterbekken zien we een klein en fijn beeldhouwwerkje..."Badende kinderen" Dit is van de hand van Stig Blomberg (1935). Het is eigendom van het Middelheim Openluchtmuseum maar hier geplaatst naar aanleiding van "100 jaar water voor Antwerpen" op 22 juni 1981. Wannes Van de Velde benoemde deze fontein als

*" een teken van leegte van een namiddag, met blote kinderen lopend naar de toekomst"
uit "In de tijd"*

Dan is er uit twee wegen te kiezen...allebei een stuk verder en aan de linkerkant van de steenweg.

De **Sint Jozefstraat** of, iets verder, de **Mechelsesteeg**. Het verschil zit niet zozeer in de meters maar in de toegankelijkheid. Als het droog weer is...kies dan voor de steeg....

Mechelsesteeg

Deze servitudeweg, gedeeltelijk nog een zandweg, heeft eigenlijk geen eigen naam en valt gewoon onder Mechelsesteenweg.

Men kan er zo binnendoor naar de **Sint Vincentiuskliniek** lopen.

Men komt dan op onbekend terrein en merkt dat een grootstad ergens ook een klein dorp lijkt.

In 1869 startten de bouwwerken op een toen nog open en agrarisch terrein voor een inrichting door de Broeders van Liefde die Sint Vincentius a Paula als beschermheilige hadden.

Uiteindelijk vertrokken de broeders en lieten de gebouwen na aan de Zusters van Liefde van Gent. Zij bestuurden het Sint Vincentiusziekenhuis tot het een tiental jaren geleden overging in de GZA groep. Na de huidige verbouwingswerken zal het een van de modernste ziekenhuizen in de omtrek zijn, met behoud van de oorspronkelijke en geklasseerde gevels en kapel.

De oude kliniek had een uitweg nodig om de lijken ongezien weg te brengen...de steeg.

Vandaar dat men vroeger hier ook geesten zag dwalen...

Vorbij de hoek, bijna aan het einde van de zandweg zien we een mooie muurschildering.

Herkenbaar zijn Wannes Van de Velde, architect Walter Van Cuyck en de worstelaar Alfred Steurs. Alle illustere wijkbewoners.

Het kleine poortje links na de garage...het is gesloten maar leidt naar het mooie huis Claes.

Momenteel zijn daar de kantoren van de ziekenhuisdirectie en wonen er nog enkele zusters.

De gevel is te bewonderen in de Sint Vincentiusstraat.

Door onder de slagboom door te lopen komen we in de **Sint Vincentiusstraat**...getrokken tijdens de eerste bouwwerken van de Broeders van Liefde en naar deze orde genoemd.

Het eerste huis links...het huis Claes...Het werd gebouwd in 1904 voor de oudheidkundige en conservator van musea zoals Het Steen en Het Vleeshuis. Hij maakte van zijn woonst een eigen klein museum, zo zijn de materialen van het huis grotendeels afkomstig van de afbraak van oude patriciërswoningen in de binnenstad (o.a. de 17^e eeuwse zuilen aan het koetshuis). In 1937 kochten de Zusters van Liefde het huis en maakten er een verpleegsterschool van. Dat het huis zijn originaliteit heeft behouden is de verdienste van de voormalige directrice, zuster Christa die nu nog de behoedster is van dit uitzonderlijke patrimonium. Het gebouw is momenteel eigendom van het ziekenhuis en werd in 1996 geklasseerd door het Bestuur van Monumenten en Landschappen.

We slaan nu linksaf naar ons Pleintje toe.

Voor zij die de droge, beter begaanbare weg, insloegen...

Sint Jozefstraat

Deze straat werd geopend in 1859 met de bedoeling een verbinding te maken naar de Sint Jozefkerk aan de Loosplaats. De rechtstreekse verbinding is er uiteindelijk niet gekomen. Een groot deel van de statige herenhuizen werd aan het einde van de tweede Wereldoorlog gebombardeerd. Vandaar het verschil tussen de gebouwen in de straat. Het is verrassend dat sommige van die huizen een mooie grote tuin bezitten...enkel zichtbaar voor de directe omwonenden.

In het begin van de straat staan de 19^e eeuwse woningen. Zo is er links, nr 5, een fraai herenhuis in eclectische stijl (architect Blockx in 1908) en het hoekhuis Korte Leemstraat is in neoclassistische stijl gebouwd. Schuin tegenover, nr 14, ziet u dan weer een herenhuis in neo-François I Stijl van 1900 met een origineel schrijnwerk boven de deur.

Lange Leemstraat

Het is een zeer oude landweg die al voorkomt op kaarten van de 17^e eeuw. En eerder al is er in een akte van 1432 sprake van een "Leemstraetken".

Na het slopen van de stadswallen is er sprake van een Leemstraat van de Boulevard naar Deurne toe. De naam Leemstraat heeft ongetwijfeld te maken met de bodemgesteldheid in dit stadsgedeelte.

Men vindt er een heterogene bebouwing van woon- en winkelhuizen, vele enkelhuizen in neoclassistische stijl uit de 19^e eeuw met flatgebouwen van vier of vijf...of meer...verdiepingen. De Lange Leemstraat is de hoofdstraat van de wijk "Klein Antwerpen"

*"Mijn straat dat is de Wereldstraat waar klanken mij omspoelen
en kleuren me verleiden tot blauwe dromerijen in de regenvlaag"
"Wereldstraat"*

mei 2004, voor de wijk geschreven....

Verdraagzaamheidsplein

Het kloppend hart van de wijk Klein Antwerpen, samen met de buurtfoyer in de Lange Leemstraat 94.

Vanwaar de naam "Klein Antwerpen"?

Al in 1844 lezen we in een politieverslag over "Cleyne Antwerpen"...gelegen waar nu onze wijk gesitueerd is. Maar ook al in de 14 eeuw kende men hier bewoning. Er waren toen vooral landerijen en kleine hoeven...ook een goed uitgebouwd klooster.

Waar vroeger het woonhuis van beeldhouwer De Cuyper stond, het "Cuypershof", staat nu het appartementsgebouw "Résidence Isabelle". Het gebouw verrees in de tweede helft van de jaren 1930 in art-decostijl en herinnert, mede door zijn tapse opbouw aan de in hetzelfde decennium voltooide Boerentoren.

Het hoekhuis Isabellalei/Sint Vincentiusstraat valt dan weer op door zijn vele natuurstenen geveldecoraties, dakkapellen, erker en de opvallende toren in neo-vlaamse-renaissancestijl. Vroeger was het de portierswoning van Cuypershof, nu is het een joods-Russisch pittahuis.

Het kleine plein werd door de leden van het buurtcomité "Verdraagzaamheidsplein" gedoopt als protest tegen de groeiende intolerantie tegenover al wie anders is of doet.

Hier op ons pleintje kwam Wannes Van de Velde graag en veel. Gezeten op een bank keek hij dan uit naar het nu verdwenen café Breughel op de hoek, naast de plaatselijke suppermarkt.

"In café Breughel snijdt de jukebox door het doelzakkenleer, zingen zuipers in gekraakt Amerikaans. De gravures aan de muren tonen eigenwijs 't geen de meester ons vertelde in het Vlaams en in ander' Vreemde talen: Spaans, Arabisch en Sanskriet."(p.139)

"Café Breughel"

Breughelstraat

Deze straat werd in 1879 geopend en genoemd naar de beroemde schilder Pieter Breughel de Oude.

Hier staan we stil bij de buste van Wannes Van de Velde aan de gevel nr 31-33.

Nog bij zijn leven werd dit opgesteld door het buurtcomité en het centrum Elcker-Ik.

In de Volkshogeschool Elcker-Ik kan iedereen, eender welke afkomst, kleur of studie cursussen volgen, of gebruik maken van de cafétaria. De wijkvereniging organiseert er activiteiten en heeft er haar Buurtfoyer (Wannes maakte hier graag gebruik van en prees de rode porto). Verschillende organisaties vinden in dit gastvrije huis een onderdak.

"Ik ga daar graag een babbeltje doen en zet me aan een tafeltje te schrijven"
interview wijkkrant

We lopen de straat door en slaan rechts af

Jacob Jordaensstraat

Deze werd in 1864 genoemd naar de Antwerpse schilder (1591-1678).

Het is een gebogen straat met een heterogene bebouwing uit de 19^e en 20^e eeuw.

Er staan enkele mooie huizen met markante en fraaie neoclassistische winkelpuien die wijzen op een vroegere winkelfunctie.

We nemen notie van de **Antoon Van Dyckstraat**, lopen er niet in.

De meest aristocratische van Rubens's leerlingen (geboren in Antwerpen in 1599 en gestorven in Londen in 1641) mocht zijn naam geven aan deze straat.

In deze straat heeft Wannes Van de Velde, met zijn vrouw Christa, tussen vele boeken, schilderijen, tekeningen en herinneringen graag en lang gewoond.

En weer neen, het lied "mijn mansarde" slaat hier niet op.

"Zijt ge verdoofd door het lawijt, komt dan logeren voor nen tijd op mijn mansarde"
"Mijn mansarde"

We lopen een klein stukje door de brede laan, blijven links van de weg...

Charlottalei

De brede weg tussen de Belgiëlei en de Loosplaats werd op 1 mei 1859 plechtig ingehuldigd naar aanleiding van het bezoek van de Belgische prinsen Leopold en Charlotta.

De gaaf bewaarde heren- en burgerhuizen uit de 19^e eeuw aan de ene zijde en de modernere flatgebouwen aan de overkant geven de straat een speciaal cachet.

Kijk even naar het huis nr 12 met zijn bijzonder verzorgde en bewaarde ornamenten en erker.

We draaien met de stoep mee naar links...

Van Eycklei

Voor de omvorming van het Herentalse fort tot Stadspark in de jaren 1867-1869 was het een brede niet verharde rij- en wandelweg die bij slecht weer voor het verkeer werd afgesloten.

Het heette toen Moretuslei omdat het op de voormalige gronden van de familie Moretus aangelegd was.

Circa 1960 werd de huidige Van Eycklei geprofileerd en een gedeelte vrijgehouden voor parkaanleg. Hierdoor zien we slechts aan een kant bebouwing.

Hier trekken enkele panden in neoclassistische stijl de aandacht.

We kunnen de hele lei aflopen maar ook het park inglippen...

Stadspark

Waar nu het stadspark ligt was vroeger de Herentalse lunet, een vooruitgeschoven stelling die in de Hollandse tijd aan de Spaanse versterkingen werd toegevoegd. De vijver met zijn karakteristieke V-vorm is een overblijfsel van de oude vestinggracht.

Het 14 ha groot park werd naar de plannen van tuinarchitect Keyling aangelegd in 1869 en was al snel een geliefd wandelgebied van de Antwerpenaren.

Op het vlak van de puur esthetische vooruitziendheid was Keyling wel een grootmeester. Hij legde 'onzichtbare' parken aan, een landschap dat pas na een halve eeuw zou bereiken wat hij bedoelde. En...wat gaan wij er, de andere helft van die eeuw van maken?

Er staan verschillende mooie en minder mooie beelden in het park. Alle de moeite waard om er langs te gaan.

Het voornaamste monument is "Het Monument der Gesneuvelden" ter herdenking van de slachtoffers van de eerste Wereldoorlog. Het werd in 1930 ingewijd en stond toen voor de Nationale Bank op de leien. In 1951 werd het naar zijn huidige plaats gebracht.

Bij dit ruitersstandbeeld van koning Albert I, omringd door soldaten, wordt elk jaar op 11 november de Wapenstilstand herdacht.

In het park staan nog enkele bunkers, restanten van Wereldoorlog I, waar Wannes zo pakkend kon over spreken en schrijven, hij ging er graag wandelen en mijmeren.

“In het stadspark wilde ik de glooiing bestijgen die wordt gevormd door de aarde die de bunker bedekt waartegen, gevangen in het steen, koningin Astrid staat te dromen.

Maar het had de hele nacht geregend en het paadje was glibberig van een zwart kleverig slijk.

De bunker onder dit heuveltje is de kleinste van de vier die na de oorlog in het park zijn achtergebleven. Het ijzeren deurtje ervan is gemakkelijk te bereiken, maar waarschijnlijk zit het stevig op slot.

Liggen er nog doden, verdroogd, gemummificeerd? Is het een rattenburcht geworden?

Het zou een plaats kunnen zijn voor zeldzame gesprekken. De tijd heeft er stil gestaan, de lucht ruikt er zurig van het sterven. Waardoor we onze woorden omzichtiger aan elkaar zouden rijgen.”

*Wannes Van de Velde
Uit “Beloken dagen”*

Hier eindigt onze wandeling.

En als u zich afvraagt waar “mijn mansarde” nu eigenlijk is...nergens en overal.

Opmaak wandelingen: Jan en Marleen Van Landeghem-Gijsel

Naar aanleiding van de dag "Kom op tegen Kanker" van 26-04-'09

In 2014 aangevuld in samenwerking met enkele leden van de wijkvereniging.

Verantwoordelijke uitgever: Wijkvereniging Klein Antwerpen

www.kleinantwerpen.be

info@kleinantwerpen.be

Wandeling 1

Zirkstraat met geboortehuis Wannes
Stoelstraat
Lange Koepoortstraat
Kleine Goddaert
Grote Goddaert
Wijngaardbrug oversteken
Conscienceplein
Wijngaardbrug
Minderbroedersrui
Keizerstraat met universiteit
Ambtmanstraat
Mutsaertstraat met Academie
Raapstraat
Stadswaag met muziekkelders
Lange Brilstraat
Venusstraat
Keizerstraat
Prinsesstraat
Sint Jacobsmarkt oversteken
Lange Nieuwstraat oversteken
Lange Klarenstraat
Meir (kijken naar Meirbrug met Boerentoren)
Wapper met Rubenshuis
Maria Pypelinckstraat met Hortahuis en De Markt
Oude Vaartplaats met theater en luifel-tekening
Graanmarkt
Leopoldstraat met Kruyttuin
Leopoldplein met standbeeld
Mechelsesteenweg met Bankgebouw en Art Mix
Britselei/Frankrijklei oversteken
Mechelsesteenweg met AWW
Sint Jozefstraat of Mechelsesteeg met Sint Vincentiusstraat
Lange Leemstraat
Pleintje van de Verdraagzaamheid
Breughelstraat met E.I. en buste Wannes
Jacob Jordaensstraat
Van Eycklei
Stadspark met bunkers en standbeelden



Even voorstellen: De wijk “Klein Antwerpen” en de wijkvereniging.

De kleurrijke wijk “Klein Antwerpen” telt een 15.000 inwoners van velerlei kleur en taal. De wijk bestaat uit een zestiental straten en wordt begrensd door de Mechelsesteenweg, de Belgiëlei, de Van Eycklei en het Stadspark.

De wijkvereniging woont in het huis “Elcker-Ik” waar ook de buurtfoyer is.
Breughelstraat 31-33 in 2018 Antwerpen.

Wijktelefoon: 0496 93 72 72

E-mail: info@kleinantwerpen.be

Website: www.kleinantwerpen.be

De wijkvereniging “Klein Antwerpen” werd op 11 januari 2001, op initiatief van enkele bewoners, opgericht. Het doel was en is om de algemene leefbaarheid binnen de wijkgemeenschap te bevorderen door het ontplooiën of/en stimuleren van activiteiten die de samenhang en de ruimtelijke identiteit van de wijk “Klein Antwerpen” ten goede komen.